

10.06.2024

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2022/2044
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.3.2024/227
Karar Numarası : 2024/313
Başvuran : Y. A. S.
C. S.
S. S.
Başvuran Vekili : Av. Ş. A.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Antalya Valiliği (Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü)
Muhatap Adres : Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. No: 59 07030 Muratpaşa/ANTALYA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; tam zamanlı kaynaştırma (TZK)/bütünleştirme yoluyla özel eğitim öğrencisi olan S. S.'nin engellilik temelinde eğitim hakkı açısından ayrımcılığa uğradığı, S. S.'nin anne ve babası olan Y. A. S. ile C. S.'nin mobbinge uğradığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran vekili, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Müvekkili küçük S. S.'nin ... Anadolu Lisesi'nde (..AL) öğrenci olduğunu, yaşadığı trafik kazası neticesinde 14 yıldır engelli olduğunu, annesinin ve babasının adı geçen Okulda psikolojik danışman olarak görev yaptıklarını,

b. S. S.'nin engeli süreklilik arz ettiğinden hakkında özel eğitim raporu hazırlandığını, ilgili rapor uyarınca S. S.'nin TZK eğitiminden faydalanması gerektiğini, nitekim bu doğrultuda Muratpaşa İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (MEM) tarafından yazı yazıldığını ancak buna rağmen Okul İdaresi tarafından müvekkiline TZK programının uygulanmadığını,

c. Müdür A. Ö.'nün nakil koşulları adı geçen Okul için yeterli olmayan öğrencileri sahte TZK raporu ile Okula aldığını, bu rapor uyarınca prosedürleri uygulamak isteyen öğretmenlere "Onların raporu zaten sahte, prosedürü uygulamanıza gerek yok" dediğini, ancak buna karşı çıkan S. S.'nin velilerine çocukları üzerinden mobbing yapmaya başladığını, Müdürün mevzuatı

uygulamadığını, Müdürün okuldaki TZK eğitimi kapsamındaki öğrenciler ile ilgili konularda karar almaya yetkili komisyonları dinlemeden işlem yaptığını,

ç. TZK raporunun süresi geçmiş olsa dahi pandemi dolayısıyla hastanelerde yaşanan yoğunluk neticesinde öğrencilerin mağdur olmaması için Milli Eğitim Bakanlığının (MEB), TZK raporunun 1 yıl, gerekirse ek 6 ay daha uzatma talimatının mevcut olduğunu,

d. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerine sevk sürecinde doldurulan Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu'nun (EDİF), görevli sınıf öğretmeni yerine S.'nin annesi ve Okulun Psikolojik Danışmanı olan Y.A.S. tarafından doldurulmasının emredildiğini, Y.A.S.'nin bunu iki kez reddetmesine rağmen üçüncü görevlendirme tebligatının postayla ev adresine yapıldığını, zorlamalar sonucunda müvekkili Y.A.S.'nin ilgili formu sınıf öğretmeniyle beraber doldurduğunu, buna rağmen müvekkili hakkında soruşturma açıldığını, daha sonra Müdürün müvekkiline, "*Sınıf öğretmeninini doldurması gereken formu usulsüz olarak sen doldurdun ve suç işledin*" dediğini,

e. Müdür A. Ö.'nün öğretmenlere "*S.'yi istemediğiniz durumda dersten çıkarabilirsiniz*" dediğini, öğretmenlerin S.'yi dersten çıkarmayı alışkanlık haline getirdiğini, S.'nin velilerin yaptığı şikayet üzerine Okula gelen müfettişe "*O saatte destek eğitiminde olması gerekiyordu, öğretmen o nedenle dersten çıkardı*" savunmasını öğretmenlere yaptırdığını, sahte destek eğitim programı hazırladığını, öğretmen Ş. Ö.'nün program kapsamında ders vermeyi bırakmasına rağmen sahte ders programında görevli olduğunu,

f. 6/6/2022 tarihindeki E-Okul kayıtlarıyla sabit olduğu üzere S. S.'ye herhangi bir sınav yapılmadığını (Bilgisayar ve Beden Eğitimi hariç), buna rağmen Okuldaki müfettiş incelemesi bittikten sonra geriye dönük olarak devamsızlık ve not bilgilerinin girildiğini, S. S.'nin hem devamsızlıktan hem de başarısız olma durumundan sınıfta kaldığını,

g. S.'nin sınıf içinde yaşadığı sorunların dışarıdan görünmemesi için ... sınıf kapısındaki gözlem penceresinin tahta ile kapatıldığını, ... sınıfların üniversite gezisine götürüldüğünü, S. S.'nin ise "Sen geziye gelmiyorsun" denilerek yalnız bırakıldığını,

ğ. Matematik Öğretmeni D. T. Ş.'nin velilerle konuşarak diğer öğrencilerinin başarısızlık durumunu S.'ye bağladığını, her ders S.'yi dersten atmayı alışkanlık haline getirdiğini,

h. Sınıf Rehber Öğretmeni ve Coğrafya Öğretmeni A. E.'nin S.'nin birinci dönem karne notlarını karne gününe kadar girmediğini, Okul İdaresinin uyarılmasından sonra notları girdiğini, ikinci dönem S.'yi sınava almayarak ilk dönem 100 olan notunu 5'e düşürdüğünü, sınıf yönetimi sorunlarını S.'ye bağlayarak onun okuldan gönderilmesi için çaba sarf ettiğini, EDİF'i Y.A.S. doldurdu diyerek şikayetçi olduğunu, Sınıf Rehber Öğretmeni olarak S.'nin Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) incelemesi için yeniden EDİF'i doldurması gerekirken formu doldurmayarak

Muratpaşa RAM'da inceleme sürecini kilitlediğini ve bunun neticesinde incelemenin TZK'dan çıkarılma kararıyla sonuçlanmasını sağladığını,

i. RAM ...'sı M. A.'nin da bu süreçlere katkıda bulunduğunu,

i. Muratpaşa İlçe MEM Özel Eğitim ve Rehberlik ...'sı A. I.'nın A. Ö.'nün isteklerini yerine getirmek için "kademe geçişi olmadığı" ve ailesinin bu bilgileri gizlediği gerekçesiyle hukuki dayanaktan yoksun bir şekilde destek eğitimini kestiğini, halbuki kademe değişikliğinin okulun öğrenciyi istememesi durumunda RAM'ın okulu memnun etmek amacıyla öğrencinin aleyhine sonuç üreten bir işlem olduğunu,

j. Antalya İl Milli Eğitim Müfettişi H. Ç. ve M. S.'nin lisede yapılan Bireyselleştirilmiş Eğitim Toplantısı'nda TZK alabilmek adına S.'nin velilerinin toplantı tutanağındaki eksik imzaları tamamlamak suretiyle evrakta sahtecilik yaptıkları kanaatine vardıklarını, oysa öğrencilerin TZK'dan yararlanıp yararlanmayacağı kararının RAM Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu (ÖEDK) tarafından alınabileceğini, S. S.'nin velilerine yüksek dereceden cezalar teklif edilirken görevi kötüye kullanan ilgililer için basit cezalar teklif edildiğini,

k. TZK programının mevzuat gereği kaldırılamadığını iddia etmekte, S.'nin velilerine yapılan mobbingin ve S. S.'ye yapılan engellilik temelli ayrımcılığın tespit edilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Antalya İl MEM tarafından sunulan yazılı görüşte, diğer belgelere ek olarak Okul Müdürü A. Ö., Sınıf Rehber Öğretmeni ve Coğrafya Öğretmeni A. E., Matematik Öğretmeni D. T. Ş., RAM ...'sı M. A., Muratpaşa İlçe MEM Özel Eğitim ve Rehberlik ...'sı A. I., Okul Müdür Yardımcısı S. D. ve Antalya İl Milli Eğitim Müfettişi M. S.'nin yazılı beyanları iletilmiştir.

a. Okul Müdürü A. Ö. yazılı beyanında özetle, S. S.'nin 2021-2022 eğitim öğretim yılında E-Okul kayıtlarında kaynaştırma öğrencisi olarak görüldüğünü, kademe geçişinin yaptırılmamış olduğunu, buna rağmen kademe geçiş raporu olmadığı halde alınır düşüncesiyle destek eğitim sınıfının açıldığını, bu olaydan ötürü disiplin cezası aldığını, mevzuat hükümleri ve şikayetlerden dolayı değerlendirme formu isteyerek RAM'a yönlendirme yaptığını, defalarca RAM'dan randevu alındığı halde velilerin çocuklarını RAM'a götürmediğini, öğrencinin RAM'da tanılmasının yaptırılmadığını, bunun üzerine İlçe MEM'e görüş sorulduğunu, cevabi yazı gereği 15/4/2022 tarihinden itibaren düz öğrenci olarak ..AL'de eğitim görmeye devam ettiğini, destek eğitiminin sona erdiğini, bu yazıdan sonra destek eğitimi veren öğretmenlerin dilekçe vererek destek eğitiminden çekildiğini, yıl içerisinde S. S.'nin mağdur olmaması adına diğer okullardan öğretmen talebinde bulunulduğunu, bu aşamadan sonra da mevzuata göre işlem yapıldığını, devamsızlıkların işlendiğini, S. S.'nin 2021-2022 eğitim öğretim yılında devamsızlıktan dolayı sınıfta kaldığını, S. D.'nin müdür muavinliğine yeni başlamasından dolayı devamsızlıkların çoğunu girmediğini, ..AL'de yaşanan sorunlarla ilgili gerekli soruşturmaların yapıldığını, S. S.'nin rapor alması gerektiğinin Eğitim Müfettişi tarafından düzenlenen

31/5/2022 tarihli ve ... sayılı soruşturma raporunda ifade edildiğini,

b. Sınıf Rehber Öğretmeni ve Coğrafya Öğretmeni A. E. yazılı beyanında özetle, 2021-2022 eğitim öğretim yılının birinci dönem sınav notlarını karnelerin verilmesine 1 hafta kalana kadar girmedeğinin doğru olduğunu, bunun sebebinin S. S.'nin sınavlara girmeyi reddetmesi olduğunu, sınav yapmadan 100 ve 100 olarak not verdiğini, bundan dolayı ceza aldığını, ... sınıfından S. S.'nin gönderilmesi için asla kimseye kışkırtma yapmadığını, kendisinin doldurması gereken yeri Y. A. S.'nin doldurduğunu, daha sonra öğrenciyle ilgili EDİF doldurarak RAM'a gönderdiğini, 24/9/2021 tarihindeki Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı kapsamındaki öğrencilerin durumlarının görüşüldüğü toplantıya müdürden izin alarak katılmadığını, bu toplantı kapsamında kendi yerine hem sınıf öğretmeni hem de ders öğretmeni olarak geçen velilerin imza attığını,

c. Matematik Öğretmeni D. T. Ş. yazılı beyanında özetle, S. S.'nin matematik derslerine katılmadığını, çünkü bu saatlerde kendisinin destek eğitim odasında başka derslerden destek eğitimi almakta olduğunu, 21/2/2022 tarihinde S. S.'yi annesi Y. A. S.'nin bilgisi dahilinde, sınıf başkanı nezaretinde destek eğitim dersine gönderdiğini, dersten atmadığını, ...sınıfındaki velilerin S. S.'nin diğer derslerdeki saldırgan tavırları ile ders ihlaline sebep olması neticesinde duydukları rahatsızlıkları ve kendi çocuklarının eğitim hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle harekete geçtiğini,

ç. RAM ...'sı M. A. yazılı beyanında özetle, yasal olmayan yollardan evrak gönderdiği ile ilgili iddiaların asılsız olduğunu, okul müdürünün kendisine EDİF'i nasıl göndereceğini sorduğunu, kendisinin de EDİF'in e-Rehberlik, Doküman Yönetim Sistemi (DYS), kapalı zarf içerisinde veliye vererek veya bir okul görevlisi ile Muratpaşa RAM'a gönderilebileceğini söylediğini, okullar tarafından Muratpaşa RAM'a gönderilen öğrencilerle ilgili her türlü evrakın ilgili öğrencilerin dosyalarında muhafaza edildiğini, S. S.'ye ait ÖEDK Raporu'nun 2017 yılında düzenlendiğini, kendisinin 2019 yılı Temmuz ayında Kurum Müdürü olarak atandığını, kendi müdürlüğü zamanında S. S.'nin Muratpaşa RAM tarafından oluşturulan hiçbir randevusuna gelmediğini ve öğrenci hakkında herhangi bir işlem yapılmadığını,

d. Muratpaşa İlçe MEM Özel Eğitim ve Rehberlik ...'sı A. I. yazılı beyanında özetle, S. S.'nin özel eğitim öğrencisi olarak değerlendirilebilmesi için, öğrencinin velisi ile birlikte ilgili Kurumun verdiği randevulara katılması gerektiğini, bildiği kadarıyla öğrenci ve velisinin ısrarla randevulara gelmediğini, kendisinin Muratpaşa İlçe MEM'de şube müdürü olarak görev yapmakta olduğunu, mevzuat gereği uzman personelin görev yaptığını, öğrencinin lehine ya da aleyhine bir hüküm bildirme ya da karar verme yetkisi ve görevinin bulunmadığını,

e. Okul Müdür Yardımcısı S. D. yazılı beyanında özetle, 2021-2022 eğitim öğretim yılının birinci döneminde S. S.'nin devamsızlığını kendisinin takip ettiğini, C. S.'nin kaynaştırma öğrencilerinin devamsızlıklarının çok da önemli olmadığını belirttiğini, kendisinin ilgili süreçte müdür yardımcılığında yeni olduğunu ve tecrübeli olmadığını, TZK ile ilgili işleyiş ve usullere hakim olmadığını, pandemi

koşullarının ve öğrencinin özel durumu da göz önünde bulundurularak birinci dönem devamsızlıklarının çoğunu E-Okul sistemine işlemediğini, rehber öğretmenlerin mesaisi 9:30'da başladığı için, velinin S. S.'yi öğrencilerin ders başlangıcı olan 8:10'da Okula getirmediğini, öğrencinin ilk 2 ders sınıfta bulunmadığını, S. S.'nin devamsızlığının destek eğitim odasında girdiği ders saatleri düşüldükten sonra birinci dönem için 58.5 gün olduğunu, bu durumun devamsızlık defterinde de görüleceğini, S. S.'nin toplam devamsızlığının birinci dönem için 58.5 gün, ikinci dönem için ise 56.5 gün olduğunu,

f. Antalya İl Milli Eğitim Müfettişi M. S. yazılı beyanında özetle, ... ve ... sayılı soruşturma raporları ile ... sayılı ön inceleme raporu hakkında beyanlarda bulunmuş, bu çerçevede şikayetler ve talimatlar üzerine yapılan görevlendirmeler kapsamında Y. A. S. ve C. S. hakkındaki iddialara ilişkin raporlar hazırlandığını ve raporların gerekli makamlara iletildiğini ifade etmiştir.

g. Görüşü istenen personelden Antalya İl Milli Eğitim Müfettişi H. Ç.'nin 21/11/2022 tarihinde vefat ettiği bildirilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran vekili tarafından sunulan yazılı görüşte özetle,

a. Memurların görevlerini yerine getirirken dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı yapamayacağı, memurların her durumda devletin menfaatlerini korumak mecburiyetinde olduğu, memurların çalışmalarını iş birliği içinde sürdürmelerinin esas olduğu,

b. Okul idaresinin eylemlerini mobbing ve psikolojik şiddetle başlatıp, iftira, suç işlemiş göstermek için elbirliği ile suç üretme (EDİF doldurma, memurlar yerine imzalar atma, elektronik formlar doldurmayla suçlu göstererek idari-adli işlem yaparak bastırmaya ya da cezalandırmaya çalışma vb.) geçmişteki suç ve kusurlarını yok etmek için sahte evrak (geçmişe dönük devamsızlık kayıtları, sınav notu kayıtları, destek eğitim programı, yoklama defterleri değiştirme vs.) ürettikleri, Okuldaki memurların tek ihlal ve ayrımcılık suçunun yalnızca S.'ye yönelik olmadığı, başka mağdurların da söz konusu olduğu,

c. A. Ö.'nün nakle ilişkin mevzuat kapsamında ..AL'e kaydı mümkün olmayan öğrencileri özel eğitim öğrencisi statüsüne sokarak ilgili mevzuatı öğrenciler aleyhine bertaraf ettiği,

ç. İdarenin müvekkillerine yönelik husumetinin, Okuldaki memur suçlarına müdahaleleri ve devlet memuru olarak "bildirim yükümlülüğü"nü yerine getirmeleri nedeniyle başladığı,

d. S. S. hakkında teşhisi konulan rahatsızlıkların İdarenin cevabi yazısında geçen fiillerin işlenmesini gerektiren teşhisler olmadığı, S.'nin daha küçük yaşlarda da bu semptomlarla 11 yıldır okula devam eden öğrenci olduğu, ilkokulu ve ortaokulu normal öğrencilerden oluşan devlet okulunda bitirdiği, bu okulun da birinci döneminde bir sorun yaşamadan öğrenim gördüğü, 2022 yılının mart ayında art arda öğretmen ve veli şikayet dilekçelerinin yazılmasının dikkat çekici olduğu,

e. İdare tarafından sunulan "*Rehber öğretmen kendi çocuğunun devamsızlığını bilir*" denilmek suretiyle görevlendirme yazısının eklenmesi hususuna ilişkin olarak görevlendirme tebligatının hileli olduğu, 9/3/2022 tarihinde düzenlenmiş 2 adet görevlendirme yazısının bulunduğu,

f. Müvekkillerine yıl boyunca devamsızlık konusunda 19/4/2022 tarihli SMS tebligatındaki 8 gün devamsızlık yapıldığına ilişkin bildirimden başka hiçbir tebligat yapılmadığı, S.'nin 2021-2022 yılını toplam 13 gün devamsızlık ile tamamladığı, devamsızlık konusunda sunulan evrakların tamamının geçmişe dönük olarak üretilen sahte/hileli belgeler olduğu, E-Okul kayıtlarının haziran ayının ikinci haftasında geriye dönük olarak değiştirildiği,

g. 60,5 gün devamsızlık gerçek olsaydı dahi, 7/9/2013 tarihli ve 28758 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 36'ncı maddesinin dördüncü fıkrası gereği Okulun 5, 15, 25, 40 ve 55. günlerde veliye tebligat göndermeden sınıfta bırakma işlemi tesis edemeyeceği, devamsızlık ile ilgili Okul yönetiminin yapması gereken iş ve işlemlerin mevzuatta net olduğu,

h. Müvekkillerinin Okul müdürü ve sınıf öğretmeninden EDİF doldurup RAM'a göndermesini İl ve İlçe MEM'e yaptığı başvurularla talep etmiş olmasına rağmen Okulun EDİF göndermeyerek RAM incelemesinin tamamlanmasını kasten engellediği,

ı. Müvekkillerinin S.'yi "kademe değişikliği" konulu RAM incelemesine götürdüğü, pandemi nedeniyle tam teşekküllü hastane heyet raporunun RAM inceleme randevusu gününe kadar heyetten çıkarılmadığı, RAM'daki incelemenin tutanak altına alındığı, eksik evrakın tamamlanması için süre ve yeni randevu tarihi verildiği,

i. 24/9/2021 tarihli BEP toplantısına ilişkin tutanakta 18 ayrı imzanın bulunduğu, müvekkilleri olan anne ve babanın diğer 16 imzayı sahtecilik suretiyle atmasının mantığa uygun olmadığı,

j. Okul Müdürlüğünün sadece öğretmenlerin destek eğitim derslerini vermek istemediğini belirten dilekçeleri sunduğu ancak Müdürlükten öğretmen isteminde bulunmadığı,

k. S. S.'nin 6.5 aylık iken geçirdikleri trafik kazasında engelli kalmış bir çocuk olduğu, anne ve babasının S.'nin gelişimini desteklemek için ilk ÖEDK raporunu S. 2.5 yaşında kreşe giderken aldığı, 2.5 yaşından sonra ise önce her yıl, daha sonra 2 yılda 1 olmak üzere eğitim öğretim yılı boyunca TZK kapsamında eğitimini sürdürdüğü, en son raporunu 2017 yılında aldığı, S. S.'nin gelişiminin artık ulaşabileceği üst sınıra yaklaştığı, durağanlaştığı, bundan dolayı 2017'de verilen raporun süresiz nitelikte olduğu, bu rapor ile lise bitinceye kadar eğitimine devam edebileceği, geçerli olan bu rapor eklenerek Okulun İlçe MEM'den talep ettiği destek eğitim odasının açıldığı,

l. S. S.'nin 2021-2022 eğitim öğretim yılının ikinci döneminden beri her gün okula gittiği fakat BEP'in hazırlanmadığı, derslere ve sınavlara alınmadığı, ders çalışacağı materyallerinin verilmediği ifade edilmiştir.

5. Başvuran tarafından 3/7/2023 tarihinde sunulan ek görüşte, Antalya 3. Çocuk Mahkemesinin 15/5/2023 tarihli ve 2023/... sayılı tedbir kararı sunulmuş, özetle söz konusu tedbir kararının bir suretinin İl MEM'e gönderildiği, S. S.'nin ..AL'deki kaydının dondurulduğu, S. S. hakkında bütünleştirme politikasının gerçek anlamda hayat bulabilmesi için özel gereksinimli çocukların gereksinim duyduğu hizmetlerin ve fiziksel koşulların sağlanması gerektiği, öğrencinin BEP kapsamı dışında bırakıldığı, buna ilişkin gerekli olan öğretmen, sınıf, materyal, fiziki koşullara yönelik herhangi bir programlamanın yapılmadığı, diğer özel eğitim ihtiyacı olmayan çocuklara yapıldığı gibi akademik faaliyetlere odaklanması nedeniyle sınıflarda genelde akademik başarıya yönelik olan derslerden sınavlara sokulmak suretiyle işlem tesis edildiği, ihtiyaç duyduğu özel eğitim desteğini almadığı belirtilmiş, ayrıca MEB'in 7/9/2021 tarihli, 31174056 sayılı ve "Kronik Rahatsızlığı Bulunan Öğrenciler" konulu yazısı sunulurken öğrencinin devamsızlıktan muaf tutulması gerekirken devamsızlıktan sınıfta bırakıldığı ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

7. Anayasa'nın "Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi" başlıklı 42'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz."

8. Anayasa'nın "Çalışma hakkı ve ödevi" başlıklı 49'uncu maddesi şöyledir:

"Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır."

9. Anayasa'nın "Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler" başlıklı 61'inci maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

"Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır."

10. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun

“Tanımlar” başlıklı 2’nci maddesinin ilgili hükümleri şöyledir:

“(1) Bu Kanunun uygulanmasında; (...) f) Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşsal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi (...) g) İşyerinde yıldırma: Bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak kişiyi işinden soğutmak, dışlamak, bıktırmak amacıyla kasıtlı olarak yapılan eylemleri (...) i) Makul düzenleme: Engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, mali imkânlar nispetinde, ölçülü, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri (...) ifade eder.”

11. 6701 sayılı Kanun’un “Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı” başlıklı 3’üncü maddesi şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.”

12. 6701 sayılı Kanun’un “Ayrımcılık türleri” başlıklı 4’üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.”

13. 6701 sayılı Kanun’un “Ayrımcılık yasağının kapsamı” başlıklı 5’inci maddesi şöyledir:

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar. (2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.

(2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.”

14. 6701 sayılı Kanun’un “İstihdam ve serbest meslek” başlıklı 6’ncı maddesinin ilgili hükümleri şöyledir:

“(1) İşveren veya işveren tarafından yetkilendirilmiş kişi; işverenin çalışanı veya bu amaçla başvuran kişi, uygulamalı iş deneyimi edinmek üzere bir işyerinde bulunan veya bu amaçla başvuran kişi ve herhangi bir sıfatla çalışmak ya da uygulamalı iş deneyimi edinmek üzere işyeri veya iş ile ilgili olarak bilgi edinmek isteyen kişi aleyhine, bilgilenme, başvuru, seçim kriterleri, işe alım şartları ile çalışma ve çalışmanın sona ermesi süreçleri dâhil olmak üzere, işle ilgili süreçlerin hiçbirinde ayrımcılık yapamaz.

(2) Birinci fıkra iş ilanı, işyeri, çalışma şartları, mesleki rehberlik, mesleki eğitim ve yeniden eğitimin tüm düzeylerine ve türlerine erişim, meslekte yükselme ve mesleki hiyerarşinin tüm düzeylerine erişim, hizmet içi eğitim, sosyal menfaatler ve benzeri hususları da kapsar.”

15. 6701 sayılı Kanun’un “İspat yükü” başlıklı 21’inci maddesine göre: “Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

16. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Başvuru hakkı” başlıklı 30’uncu maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişilerinin, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen her gerçek veya tüzel kişi, ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiası ile Kuruma başvurma hakkına sahiptir.”

17. İlgili Yönetmelik’in “Başvurunun konusu” başlıklı 31’inci maddesi şöyledir:

“Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri, başvurunun konusunu oluşturur.”

18. İlgili Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesi şöyledir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara

bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği, e) Belli bir konuyu içerip içermediği, f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir.

(2) Başvurucusu birden fazla olan başvurularda, incelenebilirlik koşulları her başvuru yönünden ayrı ele alınır.”

19. İlgili Yönetmelik'in “Karar türleri” başlıklı 65’inci maddesi şöyledir:

“Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

20. İlgili Yönetmelik'in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvuru ile ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvuru ile ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

21. İlgili Yönetmelik'in “Ret kararı” başlıklı 72’nci maddesi şöyledir:

“(1) İnceleme ve araştırma sonucunda başvurunun yerinde olmadığı kanaatine varılması hâlinde ret kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

22. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrasına göre: *“Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.”*, ikinci fıkrasına göre ise: *“İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.”* Başvuruya konu S. S.’ye yönelik ayrımcılık iddiasına ilişkin olarak ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğünü iddia eden başvuru tarafından, başvuru

dilekçesi eklerinden anlaşılacağı üzere 22/4/2022 tarihinde Muratpaşa İlçe MEM'e hitaben bir dilekçe yazıldığı ve söz konusu dilekçede S. S.'nin eğitim hakkının tamamen engellendiğinin ifade edildiği ve bu sorunun çözümünün talep edildiği anlaşılmaktadır. Başvuruya konu işyerinde yıldırma iddiası açısından ise 22/4/2022 tarihinde Antalya İl MEM'e hitaben Y. A. S. ve C. S. tarafından bir dilekçe yazıldığı, ilgili dilekçede mobbing oluşturduğu iddia edilen fiillere yönelik açıklamalarda bulunduğu ve mobbing konusundaki sorunun çözümünün talep edildiği anlaşılmaktadır. Bu durum karşısında başvuranın Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep ettiği değerlendirilmektedir. Öte yandan başvuran vekilinin dilekçesinden 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılık iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu çerçevede başvurunun, Kurumumuzca esas incelemesi yapılabilecek bir başvuru olduğu değerlendirilmesine varılmıştır.

23. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok uluslararası insan hakları sözleşmesinde özel olarak düzenlenmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 14'üncü maddesine göre: *“Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.”*

24. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında ayrımcılık; objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır (AİHM, *Willis/Birleşik Krallık*, B. No: 36042/97, 11/06/2002, para. 48 ve AİHM, *Okpisz/Almanya*, B. No: 59140/00, 25/10/2005, para. 33). Anayasa Mahkemesi (AYM) kararlarında da AİHM içtihatlarına paralel olarak nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilmektedir (AYM, *Nuriye Arpa*, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58). Dolayısıyla hukuksal durumları aynı olanlara yönelik farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayandığı, farklı muamelenin öngörülen meşru amaç ile orantılı olduğu, diğer bir ifadeyle farklı muameleyle tabi tutulan kişiye aşırı ve olağanın ötesinde bir külfet yüklenmediği hâllerde eşitlik ilkesi ihlal edilmeyecektir (AYM, *Burcu Reis*, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, para. 50).

25. Somut olayda S. S. hakkında ileri sürülen ayrımcılık iddiası engelli olan başvuranın eğitim hakkına erişimiyle ilgili olup bu çerçevede öncelikle eğitim hakkına ilişkin birtakım açıklamalarda bulunulması gerekmektedir.

26. AİHS'e Ek 1 No'lu Protokol'ün *“Eğitim hakkı”* başlıklı 2'nci maddesine göre: *“Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, eğitim ve öğretim alanında yükleneyeceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterir.”*

27. Ülkemizin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin (EHİS) "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesine göre; "Engelliliğe dayalı ayrımcılık siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı" içermektedir.

28. EHİS'in "Eğitim" başlıklı 24'üncü maddesine göre; "1. Taraf Devletler engellilerin eğitim hakkını tanır. Taraf Devletler, bu hakkın fırsat eşitliği temelinde ve ayrımcılık yapılmaksızın sağlanması için eğitim sisteminin bütünleştirici bir şekilde her seviyede engellileri içine almasını ve ömür boyu öğrenim imkânı sağlar. Bunun için aşağıdaki hedefler gözetilmelidir: (a) İnsan potansiyelinin, onur ve değer duygusunun tam gelişimi ve insan haklarına, temel özgürlüklere ve insan çeşitliliğine saygı duyulmasının güçlendirilmesi; (b) Engellilerin; kişiliklerinin, yeteneklerinin, yaratıcılıklarının, zihinsel ve fiziksel becerilerinin potansiyellerinin en üst derecesinde gelişiminin sağlanması; (c) Engellilerin özgür bir topluma etkin bir şekilde katılımlarının sağlanması. 2. Taraf Devletler bu hakkın yaşama geçirilmesi için aşağıda belirtilenleri sağlar: (a) Engelliler engelleri nedeniyle genel eğitim sisteminden dışlanmamalı ve engelli çocuklar engelleri nedeniyle parasız ve zorunlu ilk ve orta öğretim olanaklarının dışında tutulmamalıdır; (b) Engelliler yaşadıkları çevrede bütünleştirici, kaliteli ve parasız ilk ve orta öğretime diğer bireylerle eşit olarak erişebilmelidir; (c) Bireylerin ihtiyaçlarına göre makul düzenlemeler yapılmalıdır; (d) Engellilerin genel eğitimden etkin bir şekilde yararlanabilmeleri için genel eğitim sistemi içinde ihtiyaç duydukları desteği almalıdır; (e) Engellilere yönelik bireyselleştirilmiş etkin destekleyici tedbirler, engellilerin tam katılımı hedefine uygun olarak, akademik ve sosyal gelişimi artırıcı ortamlarda sağlanmalıdır. (...)"

29. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin (ÇHS) 23'üncü maddesinde, Taraf Devletlerin, zihinsel ya da bedensel engelli çocuklar için saygınlıklarını güvence altına alan, özgüvenlerini geliştiren ve toplumsal yaşama etkin biçimde katılmalarını kolaylaştıran şartlar sağlamayı kabul ettikleri düzenlenmiştir. Saygınlığın güvence altına alınmasının ve yaşama etkin biçimde katılım sağlanabilmesinin yolu ise engelli çocukların akranları ile eşit bir şekilde eğitim hakkından yararlanabilmesi ile mümkün olacaktır. 23'üncü maddenin devamında engelli çocukların özel bakımdan yararlanma hakkı tanınmış ve eldeki kaynakların yeterliliği ölçüsünde, yapılan başvuru üzerine, yardımdan yararlanabilecek durumda olan çocuğa ve onun bakımından sorumlu olanların içinde buldukları koşullara uygun düşecek yardımın yapılması gerektiği belirtilmiştir.

30. ÇHS'nin 28'inci maddesi uyarınca "Taraf Devletler, çocuğun eğitim hakkını kabul ederler ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi görüşüyle özellikle: İlköğretimi herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler; Ortaöğretim sistemlerinin genel olduğu kadar mesleki nitelikte de olmak üzere çeşitli biçimlerde örgütlenmesini teşvik ederler ve bunların tüm çocuklara açık olmasını sağlarlar ve gerekli durumlarda mali yardım yapılması ve öğretimi parasız kılmak gibi uygun önlemleri alırlar; Uygun bütün araçları kullanarak, yükseköğretimi

yetenekleri doğrultusunda herkese açık hale getirirler; Eğitim ve meslek seçimine ilişkin bilgi ve rehberliği bütün çocuklar için elde edilir hale getirirler; Okullarda düzenli biçimde devamın sağlanması ve okulu terk etme oranlarının düşürülmesi için önlem alırlar.”

31. Çocuk Hakları Komitesine (ÇHK) göre; özel bakım ve yardımlar eldeki kaynaklara bağlı olmakla birlikte, mümkün olduğu durumlarda ücretsiz sağlanmalı ve engelli çocuklara yönelik ayrımcılığa son verilmesi ve bu çocukların toplumsal yaşama dâhil olması için eldeki kaynaklar seferber edilmelidir. Bakım ve yardımlar, engelli çocukların eğitim, sağlık, tedavi, istihdama hazırlık ve dinlenme/eğlence hizmet ve imkânlarına etkili erişimini sağlayacak biçimde sağlanmalıdır. Bu konumdaki çocuklara ve onlara bakmaktan sorumlu olan kişilere yardımcı olunması sağlanmalı ve sağlanacak yardımın, çocuğa bakmaktan sorumlu kişilerin koşullarına uygun olması gerekmektedir (ÇHK, Genel Yorum 9 Engelli Çocuklar, para. 12-14). Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesinin (ESKHK) 5 No’lu Genel Yorumu’nda da “Devletler, (...) engellileri, engelli olmayan diğer öğrencilerle aynı eğitim seviyesine getirecek desteğin sağlanmasını güvence altına almalıdır.” ifadelerine yer verilmektedir (ESKHK, Genel Yorum 5 Engelliler, para. 35).

32. 7/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un 3’üncü ve 15’inci maddelerinde de EHİS’le paralel biçimde engellilik temelinde ayrımcılık tanımına yer verilmiş, hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim almasının engellenemeyeceği, genel eğitim sistemi içinde engellilerin her seviyede eğitim almasını sağlayacak bütünleştirici planlamalara yer verilmesi gerektiği düzenlenmiştir.

33. Somut olayda S. S.’nin eğitim hakkından faydalanmada ayrımcılığa maruz bırakıldığı iddiası, TZK eğitiminden çıkarılarak genel öğrenci statüsünde eğitime devam ettirilme iddiası ile geriye dönük devamsızlık girilerek sınıfta bırakılma iddiası şeklinde iki yönlü olarak incelenmelidir. İlk olarak S. S.’nin TZK eğitiminden çıkarılarak normal öğrenci statüsünde eğitimine devam ettirilmesi hususlarına ilişkin değerlendirmelerde bulunulmalıdır. Bu çerçevede özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimi hakkındaki hukuki düzenlemelerin ele alınması gerekmektedir.

34. Dosya kapsamındaki belgelerden, S. S.’nin 6.5 aylıkken geçirdiği trafik kazası sonucunda motor gelişiminde aksaklıklar yaşadığı, sürekli ve düzenli desteklenme ile çocuğun lise öğrenimine kadar yaşlılarıyla uyumlu şekilde geldiği, çocuk hakkında Antalya Valiliği Muratpaşa Kaymakamlığı Muratpaşa RAM Müdürlüğü tarafından 7/12/2017 tarihli ve 2017/... sayılı ÖEDK Raporu’nun hazırlandığı anlaşılmıştır.

35. Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesince tanzim edilen ve dosyada bulunan 17/11/2021 tarihli ve ... sayılı Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu’nda (ÇÖZGER) S. S.’nin hareket gelişimi alanında hafif düzeyde özel gereksinimi olduğu, bilişsel gelişim alanı ve dil-konuşma-iletişim gelişimi alanında özel gereksinimi olduğu belirtilmiş ve raporun iki yıl süre ile geçerli olduğu anlaşılmıştır.

36. 2017/... sayılı raporun "Eğitsel Değerlendirme ve Tanı" bölümünde "Dil ve konuşma

güçlüğü, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, bedensel yetersizlik" ifadelerine yer verilmiştir. "Önerilen Özel Eğitim Hizmeti" kısmında ise "Yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucuna göre, tam zamanlı olarak kaynaştırma eğitimine alınması, öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda, okulda kurulacak BEP Birimince "Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı" hazırlanarak; 31.05.2006 tarih ve 26184 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin, kaynaştırma eğitimi ile ilgili 23. maddesi ve başarının değerlendirilmesi ile ilgili 24. maddesi ve öğrencinin bulunduğu eğitim kademesindeki ilgili mevzuat hükümlerinin dikkate alınması" ibareleri yer almaktadır.

37. Kurumumuz tarafından yapılan incelemede anne Y. A. S. tarafından kızı S. S.'nin Matematik, Kimya, Fizik, Biyoloji, Türk Dili ve Edebiyatı ve Tarih derslerinden destek eğitim alması talebini içeren 20/9/2020 tarihli bir dilekçenin ..AL Müdürlüğüne sunulduğu görülmüştür. Söz konusu dilekçeye ..AL Müdürlüğü tarafından 29/9/2021 tarihinde kayıt işlemi yapılmıştır. S. S.'nin 2021-2022 eğitim öğretim yılında ..AL'de eğitime başladığı ve söz konusu dilekçenin 2021 yılında kayıt altına alındığı göz önünde bulundurulduğunda dilekçede yer alan tarihteki 2020 yılının sehven yazıldığı ve dilekçenin 2021 yılına ait olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

38. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Destek eğitim odası" başlıklı 25'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili hükmü şu şekildedir: "Okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kademesinde eğitim veren okullarda tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini sürdüren öğrenciler için il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunun teklifi doğrultusunda il veya ilçe milli eğitim müdürlüklerince destek eğitim odası açılır. (...)"

39. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin mezkur 25'inci maddesi gereğince Muratpaşa Kaymakamlığının 5/10/2021 tarihli ve ... sayılı onayı kapsamında; ... sınıfı öğrencisi S. S.'ye Matematik Öğretmeni A. T. tarafından 3 saat, Fizik Öğretmeni F. E. B. tarafından 2 saat, Kimya Öğretmeni G. S. tarafından 2 saat, Biyoloji Öğretmeni B. A. tarafından 2 saat, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Ş. Ö. tarafından 3 saat, İngilizce Öğretmeni E. C. tarafından 2 saat, Tarih Öğretmeni Ö. G. tarafından 2 saat olacak şekilde destek eğitim verilmesi kararlaştırılmıştır. Dolayısıyla S. S.'nin 5/10/2021 tarihli yazı sonrasında ..AL'de destek eğitimi almaya başladığı anlaşılmıştır.

40. Muratpaşa İlçe MEM tarafından ..AL Müdürlüğüne gönderilen 10/3/2022 tarihli ve ... sayılı resmi yazıda, Muratpaşa İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulunun 9/3/2022 tarihli ve ... sayılı toplantısında S. S.'nin RAM'da bulunan kayıtlarının incelendiği, kademe geçişinin yapılmadığı görüldüğünden güncel sağlık kurulu raporu ile birlikte tedbir amaçlı (kademe geçişi) değerlendirilmek üzere Muratpaşa RAM'a müracaat etmesine karar verildiği, Okul Müdürlüğünce öğrenci velisine bilgi verilmesi ve Muratpaşa RAM'a yönlendirme yapılması gerektiği belirtilmiştir.

41. ..AL'de Fizik destek eğitimi dersi veren F. E. B. tarafından dersin amacına ulaşmadığı, S. S.'nin ders esnasında zaman zaman ani refleksler ve şiddet eğilimi gösterdiği, benzer durumları

destek eğitimi veren diğer öğretmenlerin de yaşadığı gerekçeleriyle destek eğitimine devam etmek istemediğini içeren 31/3/2022 tarihli bir dilekçe ..AL Müdürlüğüne sunulmuştur. ..AL'de Kimya destek eğitimi dersi veren G. S. tarafından derslerde zaman zaman S. S.'nin öfke nöbetleri geçirdiği, bunu kontrol etmekte zorlandığı, 30/3/2022 tarihinde kendisine şiddet uygulayıp yüzüne tükürdüğü ve aptal diye bağırdığı, öğrenciye verimli olarak destek eğitimi vermenin mümkün olmadığı gerekçeleriyle destek eğitimine devam etmek istemediği talebini içeren 31/3/2022 tarihli bir dilekçe ..AL Müdürlüğüne sunulmuştur. Yine dosya kapsamındaki belgelerden, ..AL'de Biyoloji destek eğitimi veren B. A. tarafından öğrencinin dikkatini toparlayamadığı, derse ait kazanımları veremediği, dersin amacına uygun görünmediği, derse devam etmek istemediği talebini içeren 1/4/2022 tarihli bir dilekçe ..AL Müdürlüğüne sunulmuştur.

42. Muratpaşa İlçe MEM tarafından ..AL Müdürlüğü ile Muratpaşa RAM'a iletilen 6/4/2022 tarihli ve ... sayılı resmi yazıda S. S.'nin velisinin dilekçesine istinaden devam ettiği kademeye uygun resmi tedbir kararı olmadığı görüldüğünden kademesine uygun resmi tedbir kararı alınması için öğrencinin Muratpaşa RAM'a müracaat etmesine, iş ve işlemler tamamlandıktan sonra durumuna uygun eğitim ve öğretim faaliyetlerinin planlanarak yararlandırılmasına karar verildiği ifade edilmiştir.

43. ..AL Müdürlüğü tarafından 7/4/2022 tarihli ve ... sayılı resmi yazı ile Muratpaşa İlçe MEM'e S. S.'ye destek eğitim vermek için Matematik, Fizik, Biyoloji ve Kimya derslerine girecek öğretmene ihtiyaç duyulduğu hususu iletilmiştir. Aynı talebi içeren farklı resmi yazılar 7/4/2022 tarihinde başka okullara da iletilmiştir.

44. Muratpaşa RAM tarafından Muratpaşa İlçe MEM'e gönderilen 15/4/2022 tarihli ve ... sayılı resmi yazıda S. S.'nin Muratpaşa RAM'da oluşturulan randevularına gelmediği, bu sebeple öğrencinin bulunduğu eğitim kademesine uygun ÖEDK Raporu (yönlendirme raporu) düzenlenemediği, öğrencinin özel gereksinimlerine yönelik eğitsel tanılarının belirlenemediği, eğitimine özel gereksinimli birey olarak devam ettiği eğitim kurumunda resmi tedbirlerden hiçbirinin alınmadığı, bu doğrultuda öğrencinin Okulunda özel gereksinimli birey kapsamına alınmadan eğitim öğretime devam etmesi gerektiği, velinin Muratpaşa RAM'a müracaat etmesi durumunda gerekli işlemlerin tamamlanarak yönlendirme raporunun düzenleneceği ifade edilmiştir. Dosya kapsamından 15/4/2022 tarihli yazı ile destek eğitim derslerinin sona erdiği anlaşılmıştır.

45. Muratpaşa RAM'ın yukarıda bahsi geçen 15/4/2022 tarihli yazısını da içeren belgelerin 19/4/2022 tarihinde Y. A. S.'ye tebliğ edildiğine ilişkin tebellüğ belgesi, İdare tarafından dosyaya eklenmek üzere Kurumumuza sunulmuştur.

46. Muratpaşa İlçe MEM tarafından ..AL Müdürlüğüne gönderilen 8/6/2022 tarihli ve ... sayılı resmi yazıda Eğitim Müfettişi tarafından düzenlenen 31/5/2022 tarihli ve ... sayılı soruşturma raporunda öğrenci ile ilgili yapılması gereken teklif ile ilgili kısmın ilişikte gönderildiği, öğrenci hakkında getirilen teklif ile ilgili işlemlerin yapılması gerektiği ifade edilmiştir. İlişikte yer alan belgede

Muratpaşa RAM'ın 15/4/2022 tarih ve ... sayılı yazısında yer alan ifadeler atıf yapılarak çocuğun tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarından yararlanabilmesi için kademe geçişi RAM raporunun alınması gerektiği ifade edilmiştir. Söz konusu yazının, 13/6/2022 tarihinde Y. A. S.'ye tebliğ edildiğine ilişkin belge de İdare tarafından dosyaya eklenmek üzere sunulmuştur.

47. ..AL Müdürlüğü tarafından Muratpaşa İlçe MEM'e gönderilen 14/6/2022 tarihli ve ... sayılı resmi yazı ile, E-Okul'da kaynaştırma öğrencisi görünen S. S.'ye RAM'dan rapor alınması ile ilgili randevu verildiği halde, velileri tarafından raporun alınması için öğrencinin ilgili Merkeze götürülmediği, bu olayın ..AL'de soruşturma konusu olduğu, yapılan tahkikatta müfettişlerin "kademe geçişi RAM raporunun alınması gerektiği"ni açıkça ifade ettiği, bu yazının Y. A. S.'ye tebliğ edildiği, öğrencinin şu anda 60,5 gün devamsızlığının bulunduğu belirtilmiş, öğrenciye karne verileceğinden durumu hakkında (devamsızlıktan sınıfta kalıp kalmaması ile ilgili) bilgi verilmesi talebi iletilmiştir.

48. Bu yazıya Muratpaşa RAM tarafından 16/6/2022 tarihli ve ... sayılı resmi yazı ile cevap verilmiş, söz konusu yazıda çocuğa 8/4/2022 tarihi saat 10:00 ile 27/4/2022 tarihi saat 14:30'a randevu planlandığı ancak öğrencinin randevuya gelmediği belirtilmiştir. Tekrar randevu planlaması yapılarak kademe geçişi için işlemler başlatıldığında alınacak resmi tedbirin (yönlendirme raporu) 2021-2022 eğitim öğretim yılını kapsamayacağından yeni eğitim öğretim yılı için geçerli olacağı ifade edilmiştir.

49. ..AL Müdürlüğü tarafından Muratpaşa İlçe MEM Özel Öğretim Rehberlik ve Ortaöğretim Bölümüne gönderilen 11/10/2022 tarihli ve ... sayılı resmi yazıda, velilerin bir eğitim öğretim dönemi boyunca S. S.'nin raporunu almadığı, bu konunun soruşturma konusu olduğu, öğrencinin RAM'da tanılama yaptırmasının gerekli olduğunun müfettişlerce belirtildiği, bu yazının tebliğ edildiği ve çocuğun devamsızlıktan kaldığı, şu ana kadar velilerin öğrencinin RAM'dan tanılama raporunu almadığı, öğrenci için RAM'ın oluşturduğu 5/10/2022 tarihli ve 13:30 saatindeki randevuya C. S. tarafından gidilmediği, 2021-2022 yılında yaşanan sınıf içerisinde gezinme, ders ortamı bozma, bağırma, tükürme, küfür etme ve vurma vb. sorunların devam ettiği, bu olaylardan sınıftaki diğer öğrencilerin etkilendiği, Matematik dersinde öğrencinin yapmış olduğu davranışlarla ilgili Matematik Öğretmeni G. U.'nun vermiş olduğu tutanağın yazı ekinde sunulduğu, öğrenci ve rapor almayan öğrenci velisi ve psikolojik danışman C. S. hakkında yapılacak işlemlerle ilgili bilgi verilmesi talebi iletilmiştir.

50. Muratpaşa İlçe MEM Özel Öğretim Rehberlik ve Ortaöğretim Bölümü tarafından söz konusu 11/10/2022 tarihli yazı, ilgili konularda bilgi verilmek üzere gerekli birimlere gönderilmiştir. Konuya ilişkin olarak Muratpaşa RAM tarafından iletilen 13/10/2022 tarihli ve ... sayılı cevabi resmi yazıda S. S.'nin durumunun en son 1/12/2017 tarihinde incelendiği, 5. sınıf kademe geçişi yapıldığı, öğrencinin ... sınıfa geçmesi nedeniyle özel gereksinimli bireylerin kademe geçişi yapılması için 5/10/2021 tarih ve 13:30 saatine randevu verildiği, bu tarihte veli ile birlikte öğrenci randevusuna gelmediği için inceleme ve kademe geçişinin yapılamadığı, 2022 yılında ..AL'den 28/9/2022 tarihli ve ...

sayılı yazı ile randevu talebinde bulunulduğu, 5/10/2022 tarih ve 13:30'a randevu verildiği, bunun ..AL Müdürlüğüne resmi yazı ile bildirildiği ancak öğrencinin randevusuna gelmediği belirtilmiştir.

51. Buna göre Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinin (ş) bendinde özel eğitim: "*Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitim*"; (t) bendinde özel eğitim ihtiyacı olan birey ise: "*Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren birey*" şeklinde tanımlanmıştır.

52. Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim hakkının tam ve etkin bir şekilde hayata geçirilmesi amacıyla kaynaştırma/bütünleştirme eğitimleri verilmektedir. Bu çerçevede ilgili Yönetmeliğin aynı maddesinin (ö) bendinde kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları: "*Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitim*" şeklinde tanımlanmıştır.

53. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin aynı maddesine göre: "*(...) g) Bireyselleştirilmiş eğitim programı: Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin takip ettikleri program esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programını, (...) ı) Destek eğitim hizmeti: Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda kendilerine, ailelerine, öğretmenlerine ve okuldaki diğer personele uzman personel ve gerekli araç-gereçlerle sunulan danışmanlık hizmetlerini, i) Destek eğitim odası: Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile özel yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortamı, (...) ifade eder.*"

54. İlgili düzenlemelere göre kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları *tam zamanlı* ya da *yarı zamanlı* olarak verilebilmektedir. Mezkur Yönetmeliğin "*Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim*" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasına göre: "*Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda her tür ve kademedeki eğitimlerini kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla sürdürebilirler.*"

55. Çocuğun ilgili raporunun başlangıç tarihi 7/12/2017 olarak belirtilmiş olup rapor bitiş tarihi belirtilmemiştir. İlgili raporda yer alan notta ise, "*Bu rapor, bireyin resmi tedbir kararı değişene kadar veya öğrencinin okul öncesinden ilköğretime veya ilköğretimden ortaöğretime geçişine kadar geçerlidir.*" şeklinde ifadeler bulunmaktadır.

56. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Kademeler arası geçişler" başlıklı 9'uncu maddesi şu şekildedir: "(1) Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin okulöncesi, ilkokul, ortaokul veya lise kademelerindeki eğitime geçiş süreçlerinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır: a) Eğitimin her tür ve kademesindeki geçişlerde eğitsel değerlendirme ve tanılama yapılır. b) İl veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yerleştirme kararı alınan öğrencilerin devam edeceği okullarda RAM'ın planlaması doğrultusunda okul rehberlik servisi ile işbirliği içerisinde öğrencinin okula uyumu ve eğitime erişimi ile ilgili gerekli tedbirler alınarak uygulama takip edilir. c) RAM'ın planlaması doğrultusunda okul rehberlik servisi ile işbirliği içerisinde öğretmenler, yöneticiler, aileler ve öğrenciler için gerekli bilgilendirme çalışmaları yapılır. ç) Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden ders yılı sonunda kademeler arası geçiş yapacakların kayıtlı bulunduğu okullarda okul yönetimleri öğrencilerin RAM'a yönlendirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütür."

57. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 9'uncu maddesinin ilgili hükmünden anlaşıldığı üzere ortaöğretime geçişte eğitsel değerlendirme ve tanılamanın yapılması gerekmektedir. Eğitsel değerlendirme ve tanılama ile ilgili olarak 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ile Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde birtakım hükümlere yer verilmiştir.

58. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un "Eğitsel değerlendirme" başlıklı 16'ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şu şekildedir: "Bireylerin eğitsel değerlendirme, tanılama ve yönlendirilmesi ile ilgili iş ve işlemler rehberlik ve araştırma merkezi bünyesinde oluşturulan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından yapılır. Bu sürecin her aşamasında aile bilgilendirilerek görüşü alınır ve sürece katılımı sağlanır. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitime ihtiyacı olduğu belirlenen bireyler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca rapor hazırlanır ve eğitim planı geliştirilir. Bu planlama her yıl revize edilir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri ilgi, istek, gelişim özellikleri, akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları doğrultusunda örgün ve yaygın eğitim kurumlarına yönlendirir."

59. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Eğitsel değerlendirme ve tanılama esasları" başlıklı 7'nci maddesi uyarınca "Bireylerin eğitsel değerlendirmesi ve tanılması ile ilgili iş ve işlemler RAM'larda oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılır."

60. Mezkûr düzenlemenin ilgili fıkraları şu şekildedir: "(...) (4) Eğitsel değerlendirme ve tanılama işlemleri okula kayıtlı öğrenciler için okulun bulunduğu bölgedeki RAM tarafından, herhangi bir okula kayıtlı olmayanlar için ise ikamet adresi ya da bakım ve barınma hizmetinden yararlandığı kurumun bulunduğu bölgedeki RAM tarafından yapılır. (5) Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları birlikte değerlendirilerek eğitimin her tür ve kademesindeki geçişlerde yapılır. Ayrıca bireylerin eğitim performansı ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda veli ya da okulun yazılı talebi üzerine gerektiğinde tekrarlanır. (...) (9) Eğitsel değerlendirme ve tanılama

süreci ile ilgili yapılacak iş ve işlemlerde bireyin veya velinin görüşü alınır.” Bu durumda yukarıdaki hüküm gözetildiğinde öğrenci hakkında eğitsel değerlendirme ve tanılamanın Muratpaşa RAM'da oluşturulan ÖEDK tarafından yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

61. Kademe değişikliği için eğitsel değerlendirme formunun düzenlenmesi konusunda RAM, S.'nin randevuya getirilmediğini iddia etmiş, başvuran vekili ise S.'nin kademe değişikliği konulu randevuya götürüldüğünü, fakat raporlar bakımından bir eksiklik olduğu için bir tutanak tanzim edildiğini belirtmiştir. Ancak bu tutanak incelendiğinde bunun, çocuğun RAM incelemesine götürüldüğünü ispatlaması bakımından yeterli olmadığı görülmüştür.

62. Dosya kapsamında başvuru dilekçesine eklenen, MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 20/9/2021 tarihli vesayılı yazısında "*Özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik RAM'lar tarafından düzenlenmiş ve daha önce Makam Onayları ile süresi uzatılan özel eğitim değerlendirme kurulu raporlarından destek eğitim raporlarının toplam 1 yıl (12 ay) ve bir yıldan daha az süre ile uzatma hakkı verilen bireylerin, raporların son geçerlilik tarihinden itibaren 6 (altı) ay süre ile uzatılarak 6 (altı) ay daha geçerli sayılması hakkındaki ilgi Makam Onayı ekte sunulmuştur. Bu kapsamda; destek eğitim raporlarının bitiş tarihinden itibaren toplam 12 ay üzerinde uzatma hakkı verilen bireylerin rapor bitiş tarihinden itibaren rehberlik ve araştırma merkezlerinde eğitsel değerlendirme ve tanılama yapılacak eğitsel değerlendirme ve tanılama için Randevu sisteminde gerekli düzenlemelerin yapılarak bireylerin hizmetlere erişiminin sağlanması ve söz konusu raporlara ilişkin iş ve işlemlerin ilgi Makam Onayı doğrultusunda yürütülmesi ...*" ifadelerine yer verilmiştir.

63. S. S.'nin 7/12/2017 tarihli raporu, öğrenci ilköğretimde eğitim almaktayken alınmış olup 2021-2022 eğitim öğretim döneminde öğrenci ortaöğretim kademesine geçiş yapmıştır. Dolayısıyla ilköğretimden ortaöğretime bir kademe geçişinin söz konusu olduğu anlaşılmıştır.

64. Nitekim bu konuda İdare tarafından sunulan belgeler içerisinde E-Okul uygulamasından alınan 2021-2022 eğitim öğretim yılına ait "*Öğrenci Özel Bilgileri*"ni içeren kısma ilişkin ekran görüntüsü bulunmaktadır. Söz konusu ekran görüntüsünde "*Özür Durumları*" kısmında "*Öğrencinin MEBBİS RAM modülündeki öğrenim kademesi ile e-okuldaki öğrenim kademesi farklıdır. Öğrencinin özel eğitim ihtiyacı olan birey kapsamında sunulan eğitim hizmetlerinden yararlanabilmesi için, veli ile görüşerek öğrenciyi RAM'a yönlendiriniz.*" ibareleri yer almaktadır.

65. Buna rağmen ..AL Müdürlüğü tarafından söz konusu kademe geçişine ilişkin gereklilikler karşılanmadan öğrenci hakkında destek eğitimleri verilmeye başlanmıştır. Nitekim bu işlem, soruşturmaya da konu olmuş ve ..AL Müdürü A. Ö. hakkında disiplin cezası tesis edilmiştir.

66. İdare tarafından dosyaya sunulan Antalya Valiliği İl Milli Eğitim Disiplin Kurulunun 1/9/2022 tarihli ve ... sayılı kararında, Eğitim Müfettişleri tarafından yapılan soruşturma sonucu düzenlenen 25/5/2022 tarih ve ... sayılı rapor kapsamında ..AL Müdürü A. Ö. hakkında "*... sınıfı öğrencisi*

S. S.'ye kademe geçişi ile ilgili eğitsel değerlendirme ve tanılama RAM raporu olmadan, destek eğitimi verdirdiği" gerekçesiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/C-a maddesi gereğince "1/30 Oranında Aylıktan Kesme" cezası ile cezalandırılması teklifinin getirildiği, disiplin amiri tarafından "Kınama" cezası olarak uygulandığı belirtilerek Kınama cezasına yapılan itirazın reddine karar verildiği belirtilmiştir.

67. Çocuğun eğitim hakkı açısından ayrımcılığa uğradığına ilişkin ileri sürülen iddialardan birisi de dersten çıkarılma konusudur. Bu hususa ilişkin olarak başvuran vekili tarafından sunulan belgede Ş. Ö.'nün dersi bıraktığına ilişkin bir delil sunulduğu belirtilmişse de ilgili belge, bahsi geçen öğretmenin destek eğitim derslerini bıraktığına ilişkin yeterli bulunmamıştır. Bu konuda başvuran vekili tarafından Ş. Ö.'nün dersleri bıraktığına ilişkin yeterli delil sunulmamıştır. Dolayısıyla çocuğun 21/2/2022 tarihinde dersten atıldığına ve destek eğitim programının sahte olduğuna yönelik iddianın yeterince temellendirilemediği anlaşılmıştır.

68. Devamsızlık konusundaki iddialara ilişkin olarak ise mevzuattaki düzenlemelere değinilmesi gerekmektedir. 7/9/2013 tarihli ve 28758 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 36'ncı maddesinin dördüncü fıkrasının ilgili kısmı şöyledir: "Art arda iki gün özürsüz devamsızlık yapan öğrencinin durumu posta, e-posta veya diğer iletişim araçlarıyla velisine bildirilir, veli okula davet edilerek öğrencinin durumu hakkında bilgilendirilir ve varsa özür belgesini okul yönetimine teslim etmesi istenir. Devamsızlığın 5 inci, 15 inci ve 25 inci günlerinde, (...) tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler ve özel eğitim meslek liselerine kayıtlı olan öğrenciler, (...) için ise ayrıca devamsızlığın 40 ıncı ve 55 inci günlerinde de tebligat yapılır, yapılan tebligat kayıt altına alınır ve öğrencinin okula devamının sağlanması istenir." Buna göre çocuğun devamsızlığı hakkında 5, 15, 25, 40 ve 55'inci günlerde tebligat yapılması ve yapılan tebligatın kayıt altına alınması gerekmektedir.

69. Buna göre dosya kapsamında İdareden "2021-2022 eğitim-öğretim dönemine ilişkin olarak S. S.'ye ait devamsızlıklara ilişkin günleri gösterir tablo, öğrenci velisine devamsızlığa ilişkin olarak uyarı mahiyetinde bildirim yapıp yapılmadığı, bildirim yapıldıysa bunlara dair dokümanlar" talep edilmiştir. İdare tarafından 2021-2022 eğitim-öğretim dönemine ilişkin olarak S. S.'ye ait devamsızlıklara ilişkin günleri gösterir tablo sunulmuş, öğrenci velisine devamsızlığa ilişkin olarak uyarı mahiyetinde yapılan resmi yazılara ise geriye dönük olduğundan dolayı E-Okul'da ulaşılamadığı ifade edilmiştir.

70. Başvuran vekili tarafından dosyaya sunulan evraka göre 19/4/2022 tarihli SMS bildiriminde şu ifadeler yer almaktadır:

"Devamsızlık Mektubu 1. UYARI

Sayın Veli, Velisi olduğunuz okulumuz öğrencilerinden ... numaralı S. S.

Toplam: özürsüz 8.0 gündür.

Özürli özürsüz toplam devamsızlığı 8.0 gündür."

71. Devamsızlıktan sınıfta kalma konusunda başvuran tarafından sunulan ek beyanda, MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 7/9/2021 tarihli ve 31174056 sayılı yazısı kapsamında, 2021-2022 eğitim öğretim yılı için öğrencinin kronik rahatsızlığı olması sebebiyle okula devam etmediği günlerde devamsız sayılmayacağı iddia edilmiştir. Söz konusu yazıda "(...) 3) Covid-19 hastası ya da temaslı olduğu için tedavi ya da karantina sürecinde olan öğrenciler ile kronik rahatsızlığını belgelendiren öğrenciler okula devam edemedikleri günlerde ilgi (a), (b) ve (c) Yönetmelik hükümlerine göre devamsız sayılmayacaktır. (...)" ifadelerine yer verilmiştir. Her ne kadar başvuran tarafından çocuğun durumunun ilgili düzenleme kapsamına girdiği ve devamsızlık muafiyeti hakkı olduğu ileri sürülmüşse de ilgili düzenleme çerçevesinde herhangi bir belge sunulmamıştır. Dolayısıyla bu konuda başvuranın iddiasını yeterince delillendiremediği, S. S.'nin devamsızlık konusundaki durumunun ilgili düzenleme kapsamında değerlendirilemeyeceği ve bu yazı kapsamında devamsızlıktan muafiyet imkanının söz konusu olmadığı anlaşılmıştır.

72. ..AL Müdürlüğü tarafından Y. A. S.'ye 9/3/2022 tarihli ve ... sayılı resmi yazının tebliğ edildiği belirtilmiştir. İdare tarafından dosyaya sunulan söz konusu yazıda "2021-2022 eğitim öğretim yılı boyunca sorumlu olduğunuz sınıf/şubeler ve mesai saatleriniz aşağıda belirtilmiştir. (...)" ifadelerine yer verilerek Y. A. S.'nin çalışma saatlerinin 09:30-15:30 saatleri arası olduğu ve 9. sınıfların tamamından sorumlu olduğu belirtilmiştir. Başvuran vekili ise ..AL Müdürlüğü tarafından 9/3/2022 tarihinde iki adet görevlendirme yazısının (... sayılı ve ... sayılı) hazırlandığını, bunlardan ... sayılı yazının imzalaması için müvekkiline tebliğ edildiğini ancak müvekkilinin imzalamadığını, ... sayılı yazının ise müvekkiline tebliğ edilen evrak olmadığını, ... sayılı yazı üzerindeki imzanın müvekkiline ait olmadığını belirtmiştir. Başvuran vekilinin müvekkiline tebliğ edildiğini ancak müvekkilinin imzalamadığını belirttiği ... sayılı yazıda "2021-2022 eğitim öğretim yılı boyunca sorumlu olduğunuz sınıf/şubeler ve mesai saatleriniz aşağıda belirtilmiştir. (...)" ifadelerine yer verilerek Y. A. S.'nin çalışma saatlerinin 09:00-12:00 (sabah devresi), 12:00-13:00 (öğle yemeği ve dinlenme) ve 13:00- 16:00 (öğle devresi) saatleri arası olduğu ve 9. sınıfların tamamından sorumlu olduğu belirtilmiştir.

73. ..AL Müdürlüğü tarafından Kurumumuza iletilen ve 1/2/2023 tarihinde alındığı anlaşılan E-Okul kayıtlarına göre S. S.'nin 2021-2022 eğitim öğretim yılının birinci döneminde özürsüz 4 gün, ikinci döneminde özürsüz 43,5 gün, özürli 13 gün devamsızlığı olduğu görülmektedir. Bu durumda S. S.'nin devamsızlık yaptığı fakat İdare tarafından bu devamsızlıkların sisteme zamanında işlenmediği, sonradan işlendiği ve velilere konuya ilişkin, 19/4/2022 tarihli SMS bildirim dışında, herhangi bir bildirim yapılmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

74. Somut olayda S. D.'nin TZK ile ilgili işleyiş ve usullere hakim olmadığı, müdür muavinliğine yeni başladığından dolayı devamsızlıkların çoğunu girmediği, S. S.'nin toplam devamsızlığının (birinci dönem 4 gün, ikinci dönem 56.5 gün olmak üzere) 60.5 gün olduğu anlaşılmıştır.

Olayda S. S.'nin devamsızlıkları konusunda ikinci dönemde mevzuata uygun şekilde velilere bildirim yapılmadığı görülse de bu durumun öğrencinin engelli olmasından kaynaklanmadığı tespit edilmiştir.

75. Somut olayda Y. A. S. ve C. S. tarafından kendilerine ilişkin olarak çalışma hakkına erişimlerinde ayrımcılık yapıldığı iddiası ileri sürülmüştür. Çalışma hakkı gerek uluslararası gerekse ulusal mevzuat ile güvence altına alınmıştır. İHEB'in 23'üncü maddesinde: “1. Herkesin çalışma, işini serbestçe seçme, adaletli ve elverişli koşullarda çalışma ve işsizliğe karşı korunma hakkı vardır. 2. Herkesin, herhangi bir ayırım gözetmeksizin, eşit iş için eşit ücrete hakkı vardır. 3. Herkesin kendisi ve ailesi için insan onuruna yaraşır ve gerekirse her türlü sosyal koruma önlemleriyle desteklenmiş bir yaşam sağlayacak adil ve elverişli bir ücrete hakkı vardır. 4. Herkesin çıkarını korumak için sendika kurma veya sendikaya üye olma hakkı vardır.” ifadelerine yer verilmiştir.

76. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 6'ncı maddesine göre: “1. Bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, herkesin serbestçe seçtiği ya da kabul ettiği bir işte çalışarak hayatını kazanma fırsatı veren çalışma hakkını tanırlar ve bu hakkın korunması için gerekli tedbirleri alırlar. 2. Bu Sözleşme'ye Taraf bir Devletin, bu hakkı tam olarak gerçekleştirmek için alacağı tedbirler, teknik ve mesleki rehberlik ile eğitim programlarını, bireyin temel ekonomik ve siyasal özgürlüklerini koruyan şartlar altında, düzenli şekilde ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimi ile tam ve üretken istihdamını sağlamaya yönelik politika ve teknikleri içermelidir.”

77. Anayasa'nın “Çalışma hakkı ve ödevi” başlıklı 49'uncu maddesinde: “Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır.” hükümlerine yer verilmiştir.

78. Somut olayda, S. S. hakkında ileri sürülen engellilik temelinde ayrımcılık iddiası ile bağlantılı olarak Y. A. S. ve C. S.'ye yönelik olarak İdare tarafından mobbing yapıldığı iddiası ileri sürülmektedir.

79. Mobbing; işyerlerinde bir veya birden fazla kişi tarafından diğer kişi ya da kişilere yönelik gerçekleştirilen, belirli bir süre sistematik biçimde devam eden, yıldırma, pasifize etme veya işten uzaklaştırmayı amaçlayan; mağdur ya da mağdurların kişilik değerlerine, mesleki durumlarına, sosyal ilişkilerine veya sağlıklarına zarar veren; kötü niyetli, kasıtlı, olumsuz tutum ve davranışlar bütünüdür (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü, İşyerlerinde Psikolojik Taciz (Mobbing), Bilgilendirme Rehberi, Ankara, Mayıs 2017, s. 9). Mobbing oluşturduğu iddia edilen muamelelerin mobbing olarak vasıflandırılabilmesi için: (i) İşyeri ile ilgili olarak işyerindeki yöneticiler ve/ya diğer çalışanlar tarafından gerçekleştirilmesi ya da bu tür müdahalelere göz yumulması, (ii)

Süreklilik arz edecek şekilde tekrarlanması, keyfilik içermesi, sistemli ve kasıtlı olması, yıldırma ve dışlama amacı taşıması, (iii) Mağdurun kişiliğinde, mesleki durumunda veya sağlığında zarar ortaya çıkaran ya da ciddi bir zarar tehlikesi içeren nitelikte olması gerekir (AYM, *Türkan AYDOĞMUŞ*, B. No: 2018/19000, 12/1/2022, para. 27; A.M.Ç., B. No: 2017/16412, 7/10/2021, para. 31; AYM, *Ebru BİLGİN*, B. No: 2014/7998, 19/7/2018, para. 80; AYM, *Mehmet BAYRAKCI*, B. No: 2014/8715, 5/4/2018, para. 69).

80. Mobbing “*işyerinde psikolojik taciz*” olarak da adlandırılmakta olup bir davranışın psikolojik taciz sayılabilmesi için sistematik, sürekli ve kasıtlı olması gerekmektedir. Psikolojik tacizde amaç, iş ilişkisi içinde bulunduğu mağdurdan kurtulmak veya ona zarar vermek, onu yıldırmaaktır. Mobbing kişiyi iş yaşamından dışlamak amacıyla kasıtlı olarak yapılmaktadır (Yargıtay 9. H.D. 2015/8730 E. 2017/1000 K. 31/1/2017 T.). Mobbingi stres, tükenmişlik sendromu, işyeri kabalığı, iş tatminsizliği ya da doyumсуuzluğu gibi olgulardan ayıran husus, belli kişinin belli bir amaca yönelik olarak hedef alınması, yapılan haksızlığın sürekli, sistematik ve sık oluşudur (Yargıtay 9. H.D. 2017/17931 E. 2020/14104 K. 2/11/2020 T.).

81. Literatürde mobbing olarak geçen kavram 6701 sayılı Kanun'da “*işyerinde yıldırma*” şeklinde ifade edilmiş ve “*bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak kişiyi işinden soğutmak, dışlamak, bıktırmak amacıyla kasıtlı olarak yapılan eylemler*” olarak tanımlanmıştır. Kanun'a göre işyerinde yıldırma oluşturduğu iddia edilen eylemlerin işyerinde yıldırma sayılabilmesi için söz konusu eylemlerin mezkûr Kanun'da sayılan temellere dayalı olarak kişiyi işinden soğutmak, dışlamak veya bıktırmak amacıyla yapılması ve yıldırma kastının bulunması gerekmektedir [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B. No: 2020/378 K. No: 2020/142, 16/6/2020, para. 47). Bir defaya mahsus yaşanan olaylar veya maruz kalınan davranışlar; şiddetli fakat aniden gelişen bir çatışma; birden çok tekrarlı olsa bile strese ve doğal iş yoğunluğuna bağlanabilecek süreklilik arz etmeyen olumsuz tutum, davranış, tartışma ve çekişmeler, yönetimin yasal yetkisi çerçevesinde performansını artırmaya yönelik tutumlar, kanunların gereğinin yerine getirilmesi, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması, işyeri dışında gerçekleşen tutum ve davranışlar ile benzeri uyumsuzluklar ve durumlar her zaman işyerinde yıldırma olarak nitelendirilemeyecektir.

82. Bu doğrultuda Y. A. S. ve C. S. hakkında İdare tarafından mobbing yapıldığı iddiası 6701 sayılı Kanun kapsamında işyerinde yıldırmanın unsurları çerçevesinde değerlendirilecektir.

83. Somut olayda 6701 sayılı Kanun kapsamında velilerin mobbing iddiası, S. S.'nin engellilik durumu ile ilişkilidir. Bu çerçevede velilerin İdare tarafından kendilerine mobbing yapıldığı yönündeki iddiası, engellilik temeliyle bağlantılıdır. Ayrıca bir eylemin 6701 sayılı Kanun kapsamında “*işyerinde yıldırma*” olarak nitelendirilebilmesi, ilgili eylemlerin kişiyi işinden soğutmak, dışlamak, bıktırmak amacıyla kasıtlı olarak gerçekleştirilmesine bağlıdır.

84. Eğitim müfettişlerince yapılan 31/5/2022 tarihli ve ... sayılı soruşturma raporu kapsamında,

S. S.'nin derste bağırarak dersin huzurunu bozduğunun, öğretmenlere ve öğrencilere karşı olumsuz davranışlarda bulunduğu kabullenmemesi, öğrenci ve öğretmenlerin suçlanması (*uyarma*); S. S.'ye kademe geçişi eğitsel değerlendirme ve tanılama ile ilgili RAM raporu alınabilmesi için doldurulan "Eğitsel Değerlendirme İstek Formu"nda sınıf öğretmeni A. E.'nin doldurması gereken bölümün kendisi tarafından doldurulması (*1/30 oranında aylıktan kesme*); S. S.'yi kademe geçişi eğitsel değerlendirme ve tanılama ile ilgili RAM raporu olmaksızın Okul idaresini ve öğretmenleri BEP, Destek Odası Eğitimi, destek eğitimine öğretmen görevlendirme konularında yönlendirmesi (*uyarma*); 21 Şubat Pazartesi günü kızının destek eğitim odasında olması gerekirken kızım kayıp diyerek ... sınıfına gelerek öğretmenle tartışması, sınıfı videoya çekmesi, öğrencileri huzursuz etmesi (*kınama*) gerekçeleriyle Y. A. S. hakkında disiplin cezaları tesis edilmiştir.

85. Bu kapsamda Y. A. S. hakkında gerçekleştirilen işlemler, mevzuatın uygulanmasına ilişkin olup soruşturmaya konu işlemler açısından Y. A. S.'nin yıldırılması kastıyla hareket edildiğine ilişkin yeterli delil bulunmamaktadır.

86. Veliler hakkındaki mobbing iddialarının bağlantılı olduğu hususlardan birisi de S. S. üzerinden hukuka aykırı olarak yapıldığı iddia edilen işlemlerle ilişkilidir. Yukarıda açıklandığı üzere S. S. açısından tam zamanlı kaynaştırma eğitiminden çıkarılma ya da devamsızlıktan başarısız sayılma konularıyla ilgili olarak engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği sonucuna varılmıştır. Bu durumun S. S. hakkında gerçekleştirilen işlemler kapsamında velilerin mobbinge uğradığı yönündeki iddiasını da dayanaksız hale getirdiği değerlendirilmektedir.

87. Söz konusu iddialar dışında mobbing oluşturduğu iddia edilen eylemlere ilişkin olarak başvuranlar tarafından yeterli ve gerekli gerekçelendirme yapılmamıştır. Netice itibarı ile söz konusu iddialar, muhatap İdarenin yazılı görüşü ve dosya kapsamında muhatap Kurumun Y. A. S. ve C. S.'yi işinden soğutmak, bezdirmek veya yıldırma amacıyla hareket ettiğine ilişkin yeterli gerekçelerin ortaya konulmadığı, başvurana karşı yürütülen iş ve işlemlerde süreklilik bulunmadığı ve özel kast unsurunun gerçekleştiğinin söylenemeyeceği değerlendirilmektedir.

88. Ayrımcılık kendini açık ve kolayca tespit edilebilen bir şekilde göstermediğinden, ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinin kanıtlanması oldukça güçtür. AİHM bu açıdan "makul şüphe bırakmayacak" bir kanıt standardı kabul etmiştir. Mahkeme'ye göre kanıtlanma yeterince güçlü, açık ve birbiriyle uyumlu çıkarsamalardan ya da yeterince çürütülememiş maddi olgulardan oluşabilecektir [AİHM, *Nachova ve Diğerleri/Bulgaristan (BD)*, B. No: 43577/98, 06/07/2005, para. 147].

89. AİHM, ayrımcılık iddiasında bulunan başvuranın kendisine farklı muamelede bulunduğunu Mahkeme önünde göstermesi gerektiğini belirtmektedir. Ayrımcılığın ispat edilmiş sayılması için başvuran tarafından ileri sürülen deliller ve somut olayın özelliklerinin muamelede farklılığın olduğuna ilişkin makul şüphenin ötesinde bir ispat oluşturması gerekir. Mahkeme'ye göre Sözleşme'nin gerektirdiği ispat standardı, makul şüphenin ötesindeki ispattır (AİHM, *Velikova/Bulgaristan*, B. No: 41488/98,

18/05/1999, para. 92).

90. Sonuç olarak somut olayda S. S. açısından TZK'dan çıkarılma bakımından ya da devamsızlıktan sınıfta kalma açısından engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği, İdare tarafından S. S.'nin TZK kapsamında eğitim alması amacıyla yeterli çabanın ortaya konulduğu, S. S. hakkında ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ilişkin yeterince güçlü maddi olguların ortaya konulmadığı; S. S.'nin velileri olan Y. A. S. ve C. S. yönünden ise başvuruya konu eylem ve işlemlerin 6701 sayılı Kanun'da tanımlanan işyerinde yıldırma niteliği taşımadığı, söz konusu olayda muhatabın velileri yıldırma kastıyla sistematik şekilde hareket ettiğine yönelik yeterli gerekçelerin ortaya konulmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine

başvurulabileceğine,

14/3/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan
(Görevli)

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi